

İstedadların naviqasiyası:

İmtahandan şəxsi potensialın inkişafına doğru

Hörmətli həmkarlar! Hörmətli qonaqlar! Əziz dostlar!

Bu gün biz Dövlət İmtahan Mərkəzinin onilliyini qeyd edirik. Lakin bu, bizim üçün sadəcə təqvimdəki tarix deyil, milyonlarla vətəndaşımızın həyat yolunun ayrılmaz hissəsinə çevrilmiş bir təşkilatın inkişafında mühüm mərhələdir.

Hesabatları və qrafikləri bir anlıq kənara qoysaq, DİM-in sadəcə inzibati bina və güclü serverlərdən ibarət olmadığını görürük. Bu, ədalətli rəqabətin intellektual əsası, başqa sözlə intellektual əməliyyat sistemidir. Bu gün 10 yaşımız tamam olur, lakin dəqiq desək, tariximiz yalnız bu 10 ildən ibarət deyil. O, xeyli əvvəl – ölkədə subyektiv qərarlara deyil, biliklərə əsaslanan qiymətləndirmə sisteminin yaradılması lehinə prinsiplial siyasi seçimin edildiyi andan başlayıb. Hələ Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən əsası qoyulmuş və bu gün Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla inkişaf etdirilən uzaqqörən strategiyaya əsaslanaraq, biz bu seçimi konkret institusional qərarlarla reallaşdırmışıq.

Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın milli təhsilin inkişafına və gənclərə dəstək üçün verdiyi əvəzsiz töhfələri xüsusi qeyd etmək istərdim. Onun təhsil mühitinin modernləşdirilməsi təşəbbüsləri humanist və ədalətli qiymətləndirmə sistemini yaratmağımız üçün bizə güclü bir stimül verib.

Biz cəmiyyətlə ən vacib bir məsələdə razılığa gəlmişik: qiymətləndirmə mexanizmlərini daim təkmilləşdirərək istedadlara yol açır və ədalət prinsipinin tənənəsini təmin edirik.

Və bu gün bu yanaşma artıq sistemli şəkildə gələcəyin layihələndirilməsinə çevrilib: burada hər bir vətəndaşın uğuru onun öz əməyinə, biliyinə və intellektinə əsaslanır.

1. Miqyas fəlsəfəsi: Ədalət infrastruktur kimi

Son 10 il ərzində imtahan zallarımızdan 6 milyondan çox insan keçib. Bu, sadəcə statistika deyil – bütöv bir nəslin təhsil və həyat trayektoriyasıdır. DİM artıq universitetə qəbul olmaq üçün sadə seçim mexanizmi olmaqdan kənara çıxıb. Biz ədalət infrastrukturunun mühüm elementinə çevrilmişik.

Biz vətəndaşı məktəb partasından peşəkar fəaliyyətə qədər müşayiət edirik. Ölkə rəhbərliyinin davamlı dəstəyi sayəsində biz təhsil və kadr siyasəti sahəsində proseslərin təhlili üçün dövlətə etibarlı empirik əsas verən unikal məlumat bazaları formalaşdırmışıq. Biz dünyanın ən “ekoloji-təmiz” enerjisi olan insan intellekti ilə işləyən sosial liftin fəaliyyətinə zəmin yaradıırıq.

2. Texnologiya “Etımad kodu” kimi

Tez-tez eşidirik ki, texnologiyalar insanın fərdiliyini zəiflədir. DİM-də biz bunun əksini sübut etməyə çalışırıq: texnologiyalar şəffaflığı və imkanların bərabərliyini qoruyur. Bizim “Bunker”, onlayn proktorinq (nəzarət) sistemləri, tapşırıqların generasiyası və qiymətləndirilməsi alqoritmləri prosesin obyektivliyini təmin edən alətlərdir.

Biz etibarın yoxlanıla bilən prosedurlara əsaslandığı intellektual infrastruktur qurmuşuq. Yanaşmamız qlobal dünyada beynəlxalq qiymətləndirmə standartları ilə inteqrasiya sayəsində qəbul edilmiş bir modelə çevrilib. Hər il 15 milyondan çox elektron xidmət göstərərək, rəqəmsal idarəetmə prinsiplərini gündəlik həyata tətbiq edirik.

3. Qiymətləndirmə inqilabı: “yaddaşdan” “potensiala”

Qlobal trendlər yeni reallıq diktə edir: rəqəmsal dövrdə yalnız toplanmış biliklərin həcmi qiymətləndirmək artıq kifayət etmir. Bizim konseptual baxışımız şəxsiyyətin kompleks qiymətləndirilməsinə – yeni “*Holistic Assessment*”ə yönəlib.

Biz aşağıdakıları qiymətləndirməyə imkan verən alətlər tətbiq edirik:

- **Koqnitiv bacarıqlar:** İnsan qeyri-müəyyənlik şəraitində informasiyanı necə təhlil edir;
- **Sosial kompetensiyalar və emosional zəka:** “Yüksəliş” kimi dövlət layihələrində liderlik və idarəetmə potensialının obyektiv ölçülə biləcəyini sübut etmişik;
- **Psixoloji adaptivlik:** Situasiya testlərimiz insanın real həyat ssenarilərində düşünülmüş qərarlar qəbul etməyə hazırlığını yoxlayır.

4. Şəxsiyyət və dövlət: Adaptiv inkişaf strategiyası

Biz sabahı necə görürük? Bu, adaptiv inkişaf dünyasıdır. Biz DİM-in dövlət ilə vətəndaş potensialının qarşılıqlı əlaqəsi üçün səmərəli bir platformaya çevrilməsinə çalışırıq.

- Proqnozlaşdırıcı analitika əsasında gənclərə daha erkən mərhələdə peşə yolunu tapmaqda dəstək verməyə başlamışdır;
- Gələcəyin dövlət siyasəti – bu, özünü reallaşdırma platformasıdır. Bu sistemdə DİM düzgün dəyərlərə, müvafiq bilik və bacarıqlara malik peşəkarın dövlət və ictimai idarəetmə strukturunda öz yerini tapmasına imkan yaradan əlaqələndirici halqa kimi çıxış edir. Məhz bu, meritokratiya prinsiplərinin praktik təcəssümüdür.

5. Koqnitiv suverenlik və qlobal trendlər

Biz qlobal qiymətləndirmə sisteminin bir hissəsiyik və eyni zamanda öz koqnitiv suverenliyimizi qoruyur və gücləndiririk. ADSİ (Azərbaycan dili üzrə Sertifikasiya İmtahanı) kimi milli standartların işlənilib hazırlanması, öz kompetensiya modellərimizin yaradılması beynəlxalq peşəkar dialoqa verdiyimiz töhfədir.

Bizim əsas prioritetimiz insan mərkəzli yanaşmadır. Hər bir alqoritmin arxasında şəxsiyyəti görürük. Məqsədimiz hər bir iştirakçının gələcək inkişafı ilə bağlı aydın bir istiqamət əldə edə bilməsi üçün imtahanı özünüdərk alətinə çevirməkdir.

6. Təqdir: Güc kollektivdədir

Hər bir innovativ həllin arxasında insanların böyük əməyi dayanır. Bu əlamətdar gündə böyük komandamıza səmimi təşəkkürümü bildirirəm:

- Sistemin fasiləsiz fəaliyyətini təmin edən peşəkar ştatlı əməkdaşlara;
- Respublika üzrə təxminən 15 min təşkilatçıya (imtahan rəhbərləri və nəzarətçilər), müxtəlif bilik sahələri üzrə 7 min ekspertə və 5 min müəllif və markerə;
- Sistemin əsasını qoymuş müəllimlərə, metodistlərə və veteranlara.

Siz DİM-i etibarlı dövlət institutuna çevirən peşəkar icmasınız.

7. Gələcək üçün sistemlərin formalaşdırılması

Dostlar, 10 il mühüm bir mərhələdir. Anlamalıyıq ki, fəaliyyətimiz sadəcə texniki proses deyil. Prezident İlham Əliyevin müəyyən etdiyi strateji prioritetlərə ardıcıl əməl edərək ölkənin gələcək inkişafı üçün sistemlər qururuq. Biz elə bir mühit formalaşdırırıq ki, burada sosial ədalət və şəffaflıq təbii norma kimi qəbul olunur və bu da dövlətimizin qlobal çağırışlar dövründə rəqabət qabiliyyətini təmin edir.

Nəticə

Deyirlər ki, gələcək bu gün qurulur. Son on ildə DİM kollektivi digər dövlət qurumları ilə birlikdə addım-addım yeni bilik və kompetensiyalar ekosistemini formalaşdırıb.

Bu fəaliyyət ölkə Prezidenti İlham Əliyevin sosialyönümlü dövlət inkişafı ideyalarının praktik təcəssümüdür: burada əsas dəyər vətəndaş və onun potensialıdır. Biz elə mexanizmlər yaratmışıq ki, hər kəs əmin ola bilər ki, onun uğuru öz istedadından, biliyindən və yaradıcı əməyindən asılıdır.

Təşkilatımıza göstərilən etimada və hərtərəfli dəstəyə görə ölkə rəhbərliyinə təşəkkür edirəm. Tərəfdaşlarımıza, dövlət qurumlarına, təhsil müəssisələrinə, ekspert icmasına və uzun illərdir DİM-in qiymətləndirmə sisteminə etibar edən bütün vətəndaşlara xüsusi minnətdarlığımı bildirirəm.

Bu missiyaya sadıqlıyınıza görə hər birinizə təşəkkür edirəm. Biz isə bundan sonra da qiymətləndirmə sistemini yeni məzmun və texnologiyalarla daha da təkmilləşdirərək, ölkəmizin kadr potensialının inkişafına töhfə verməyə davam edəcəyik.

Bayramınız mübarək! Yubileyiniz mübarək!

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm!

Навигация талантов: От экзамена к развитию потенциала личности

Уважаемые коллеги! Уважаемые гости! Дорогие друзья!

Сегодня мы отмечаем десятилетие Государственного экзаменационного центра. Но для нас это не просто календарная дата, а важный этап развития института, который стал неотъемлемой частью жизненного пути миллионов наших граждан.

Если мы на мгновение отложим в сторону отчеты и графики, мы увидим, что ГЭЦ – это не просто административное здание и мощные серверы. Это интеллектуальная основа справедливой конкуренции, иными словами, интеллектуальная операционная система. Сегодня нам 10 лет, но если быть точными, наша история – это не только эти 10 лет. Она началась значительно раньше – с момента, когда в стране был сделан принципиальный политический выбор в пользу создания системы оценки, основанной на знаниях, а не на субъективных решениях. Основываясь на дальновидной стратегии, заложенной еще Общенациональным лидером Гейдаром Алиевым и сегодня успешно развиваемой Президентом Ильхамом Алиевым, мы реализовали этот выбор в конкретных институциональных решениях. Особо стоит отметить неоченимый вклад Первого вице-

президента Мехрибан ханум Алиевой в развитие национального образования и поддержку молодежи. Ее инициативы по модернизации образовательной среды стали для нас мощным стимулом в создании гуманной и справедливой системы оценивания.

Мы договорились с обществом о главном: постоянно совершенствуя механизмы оценивания, мы открываем дорогу таланту и обеспечиваем торжество принципа справедливости.

И сегодня это переросло в системную работу по проектированию будущего, где успех каждого гражданина основывается на его собственном труде, знаниях и интеллекте.

1. Философия масштаба: Справедливость как инфраструктура

За последние 10 лет через наши экзаменационные залы прошли более **6 миллионов человек**. Это не просто статистика – это образовательные и жизненные траектории целого поколения. ГЭЦ перестал быть простым механизмом отбора в университет. Мы стали важным элементом **инфраструктуры справедливости**.

Мы сопровождаем гражданина от школьной парты до профессиональной реализации. Благодаря последовательной поддержке руководства страны, мы аккумулировали уникальные массивы данных, которые дают государству надежную эмпирическую основу для анализа процессов в сфере образования и кадровой политики. Мы содействуем работе «социального лифта», который работает на самой экологичной энергии в мире – на человеческом интеллекте.

2. Технология как «Код Доверия»

Мы часто слышим, что технологии обезличивают. В ГЭЦ мы стремимся доказать обратное: технологии защищают прозрачность и равенство возможностей. Наш «Бункер», системы онлайн-прокторинга, алгоритмы генерации заданий и оценивания заданий – это инструменты, обеспечивающие **объективность процесса**.

Мы строили архитектуру, в которой доверие опирается на (пере)проверяемую процедуру. В глобальном мире наш подход стал признанным стандартом, что подтверждается интеграцией с международными стандартами оценивания. Ежегодно, оказывая более **15 миллионов электронных услуг**, мы внедряем принципы цифрового управления в повседневную жизнь.

3. Революция оценивания: От «памяти» к «потенциалу»

Мировые тренды диктуют новую реальность: оценивать только объем накопленных знаний в цифровую эпоху уже недостаточно. Наш концептуальный взгляд устремлен к комплексному оцениванию личности, то есть **Holistic Assessment**.

Мы внедряем инструменты, позволяющие оценить:

- **Когнитивные способности:** Как человек анализирует информацию в условиях неопределенности.

- **Социальные компетенции и Эмоциональный интеллект:** В таких проектах, государственных проектах, как «Yüksəliş», мы подтвердили, что лидерство и управленческий потенциал поддаются объективному измерению.
- **Психологическую адаптивность:** Наши ситуационные тесты проверяют готовность человека принимать взвешенные решения в реальных жизненных сценариях.

4. Личность и Государство: Стратегия адаптивного роста

Каким мы видим завтрашний день? Это мир **адаптивного развития**. Мы стремимся к тому, чтобы ГЭЦ стал эффективной платформой взаимодействия государства и потенциала граждан.

- На основе предиктивной аналитики мы начали работать над тем, чтобы помочь молодежи находить свою профессиональную стезю на более ранних этапах.
- Государственная политика будущего – это **платформа для самореализации**. В этой системе ГЭЦ выступает связующим звеном, позволяющим профессионалу с правильными ценностями, с соответствующими знаниями и навыками найти свое место в структуре государственного и общественного управления. Это и есть практическое воплощение принципов меритократии.

5. Когнитивный суверенитет и глобальные тренды

Мы являемся частью мировой оценочной архитектуры, сохраняя и укрепляя свой **когнитивный суверенитет**. Разработка национальных стандартов, таких как ADSİ (сертификация азербайджанского языка), создание собственных моделей компетенций – это наш вклад в международный профессиональный диалог.

Наш приоритет – **человекоцентричность**. За каждым алгоритмом мы видим личность. Наша задача – сделать экзамен инструментом самопознания, чтобы каждый участник получал четкий ориентир для своего дальнейшего роста.

6. Признание: Сила в коллективе

За каждым инновационным решением стоит колоссальный труд людей. В этот знаменательный день я хочу выразить искреннюю признательность нашей большой команде:

- Штатным сотрудникам, чей профессионализм обеспечивает бесперебойную работу системы;
- **15 тысячам организаторов (руководителям экзаменов и контролерам), 7 тысячам экспертов по различным областям знаний и 5 тысячам авторов и маркеров** по всей республике;
- Нашим учителям, методистам и ветеранам, заложившим фундамент системы.

Вы – то профессиональное сообщество, которое превратило ГЭЦ в надежный государственный институт.

7. Формируя системы для будущего

Друзья, 10 лет – это важный рубеж. Важно понимать: наша деятельность – это не просто технический процесс.

На уровне нашей организации, неукоснительно следуя стратегическим приоритетам, определяемым Президентом Ильхамом Алиевым, мы **формируем системы для будущего развития страны**. Мы создаем среду, в которой социальная справедливость и прозрачность являются естественной нормой, что позволяет нашему государству быть конкурентоспособным в эпоху глобальных вызовов.

Заключение

Говорят, что будущее строится сегодня. Последнее десятилетие коллектив ГЭЦ, совместно с другими государственными органами, шаг за шагом выстраивал **новую экосистему знаний и компетенций**.

Эта работа является практическим воплощением идей Президента Ильхама Алиева о социально ориентированном государственном развитии, где главной ценностью является гражданин и его потенциал. Мы создали механизмы, которые дают каждому уверенность: его успех зависит от его таланта, знаний и созидательного труда.

Я благодарю руководство страны, за оказываемое нашей организации доверие и всестороннюю поддержку, Особые слова признательности – нашим партнерам, государственным структурам, образовательным учреждениям, экспертному сообществу, а также всем гражданам, которые многие годы доверяют системе оценки ГЭЦ.

Благодарю каждого из вас за верность этой миссии. Мы продолжаем совершенствовать систему оценки, усиливая ее новыми смыслами и технологиями, внося свой вклад в развитие кадрового потенциала нашей страны.

С праздником! С юбилеем!

Благодарю за внимание!

Navigating Talent: From Examination to the Development of Human Potential

Distinguished colleagues, honored guests, and dear friends,

Today, we celebrate the tenth anniversary of the State Examination Center. For us, however, this is not merely a date on the calendar but an important milestone in the development of an institution that has become an integral part of the life journey of millions of our citizens.

If, for a moment, we set aside reports and charts, we can see that the SEC is far more than administrative buildings and powerful servers. It is the intellectual foundation of fair competition – in other words, an intellectual operating system. Today, we mark our tenth anniversary, but strictly speaking, our story is not limited to these ten years. It began much earlier – at the moment when a fundamental political choice was made in our country in favor of an assessment system based on knowledge rather than subjective decisions. Building on the far-

sighted strategy laid down by National Leader Heydar Aliyev and further advanced today by President Ilham Aliyev, we translated that choice into concrete institutional solutions.

The invaluable contribution of First Vice President Mehriban Aliyeva to the development of national education and support for youth deserves special mention. Her initiatives to modernize the educational environment have become a powerful incentive for us to create a humane and fair assessment system.

We reached a fundamental understanding with society: by continuously improving assessment mechanisms, we open the way for talent and uphold the principle of justice.

Today, this has evolved into systematic work aimed at shaping a future in which every citizen's success is built on effort, knowledge, and intellect.

1. The Philosophy of Scale: Justice as Infrastructure

Over the past ten years, more than 6 million people have passed through our examination halls. This is not merely a statistic – it reflects the educational and life trajectories of an entire generation. The SEC has grown beyond being simply a mechanism for university selection. We have become an important element of the justice infrastructure.

We support citizens from the classroom to professional fulfillment. Thanks to the consistent support of the country's leadership, we have accumulated unique data resources that provide the state with a reliable empirical foundation for analyzing developments in education and human capital policy. We contribute to social mobility powered by the cleanest source of energy in the world – human intellect.

2. Technology as a “Code of Trust”

Technology is often perceived as depersonalizing. At the SEC, we strive to prove the opposite: technology protects transparency and equality of opportunity. Our “Bunker,” online proctoring systems, and algorithms for item generation and scoring are tools that help ensure the objectivity of the process.

We have built an architecture in which trust rests on verifiable procedures. In a globalized world, our approach has become a recognized standard, as demonstrated by its alignment with international assessment standards. By delivering more than 15 million electronic services annually, we bring the principles of digital governance into everyday life.

3. The Assessment Revolution: From “Memory” to “Potential”

Global trends are defining a new reality: in the digital age, it is no longer sufficient to assess only the volume of accumulated knowledge. Our conceptual vision is directed toward the comprehensive assessment of the individual – that is, **holistic assessment**.

We are introducing tools that make it possible to assess the following:

- **Cognitive abilities:** how a person analyzes information under conditions of uncertainty.
- **Social competencies and emotional intelligence:** through national projects such as Yüksəliş, we have demonstrated that leadership and managerial potential can be measured

objectively.

- **Psychological adaptability:** our situational tests assess a person's readiness to make balanced decisions in real-life scenarios.

4. The Individual and the State: A Strategy of Adaptive Growth

How do we see tomorrow? As a world of **adaptive development**. We strive for the SEC to become an effective platform connecting the state with the potential of its citizens.

- On the basis of predictive analytics, we have begun work aimed at helping young people identify their professional paths at earlier stages.
- The state policy of the future is a platform for self-realization. Within this system, the SEC serves as a vital link, enabling professionals with the right values, knowledge, and skills to find their place in the structures of public administration. This is the practical embodiment of the principles of meritocracy.

5. Cognitive Sovereignty and Global Trends

We are part of the global assessment architecture while preserving and strengthening our **cognitive sovereignty**. The development of national standards, such as ADSI; the certification of Azerbaijani language proficiency; and the creation of our own competency models constitute our contribution to the international professional dialogue.

Our priority is **the individual**. Behind every algorithm, we see a person. Our task is to make the examination a tool for self-discovery so that every participant receives a clear point of reference for further growth.

6. Recognition: Strength in the Collective

Behind every innovative solution stands the tremendous work of people. On this significant day, I would like to express my sincere gratitude to our large team:

- Our full-time staff, whose professionalism ensures the uninterrupted functioning of the system.
- **15,000 organizers—including examination heads and invigilators.**
- **7,000 experts across various fields of knowledge.**
- **5,000 item writers and markers** throughout the republic.
- Our teachers, methodologists, and veterans, who laid the foundation of the system.

You are the professional community that has transformed the SEC into a reliable state institution.

7. Building Systems for the Future

Friends, ten years is an important milestone. It is important to understand that our work is not merely a technical process.

At the level of our organization, and in strict alignment with the strategic priorities defined by President Ilham Aliyev, **we are building systems for the country's future development**. We

are creating an environment in which social justice and transparency are the natural norm, enabling our state to remain competitive in an era of global challenges.

Conclusion

It is often said that the future is built today. Over the past decade, the SEC team, together with other state institutions, has step by step **built a new ecosystem of knowledge and competencies.**

This work is a practical embodiment of the President İlham Aliyev's vision of socially oriented state development, in which the highest value is the citizen and his or her potential. We have created mechanisms that give everyone confidence that success depends on talent, knowledge, and dedicated effort.

I express my gratitude to the leadership of the country for the trust placed in our organization and for its comprehensive support. Special words of appreciation go to our partners, state institutions, educational establishments, the expert community, and to all citizens who have placed their trust in the SEC assessment system over many years.

I thank each of you for your continued commitment to this mission. We will continue to improve the assessment system, enriching it with new meanings and technologies and contributing to the development of our country's human resource potential.

Congratulations on this important anniversary.

Thank you for your attention.